

Ὁ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

15:00 Κυριακή

08 Ιανουαρίου 2017

www.philenews.com

Δευτέρα, 02 Ιανουαρίου 2017 6:24 μμ - Τελευταία ενημέρωση: Δευτέρα, 02 Ιανουαρίου 2017 6:40 μμ

Ανασκαφές του Πανεπιστημίου Κύπρου στα Κούκλια

Αρχαίο φρούριο με πύργους ανακαλύφθηκε στην Παλαίπαφο

Λευκωσία: Αρχαίο μνημείο αμυντικού χαρακτήρα, μάλλον φρούριο με πύργους αλλά και άλλα σημαντικά ευρήματα για την οικονομία της αρχαίας Πάφου έφερε στο φως η αρχαιολογική σκαπάνη, στο πλαίσιο των ερευνών του Πανεπιστημίου Κύπρου στο οικονομικό- διοικητικό κέντρο της Αρχαίας Πάφου στα Κούκλια.

Οι ετήσιες έρευνες πεδίου του Πανεπιστημίου Κύπρου για το 2016 στο οικονομικό-διοικητικό κέντρο της Αρχαίας Πάφου στα Κούκλια (The Palaeraphos Urban Landscape Project), υπό την διεύθυνση της καθηγήτριας Μαρίας Ιακώβου του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, έληξαν τον Οκτώβριο.

Οι ανασκαφές του 2016 διεξήχθησαν σε δυο φάσεις, μεταξύ Μαΐου και Οκτωβρίου 2016 και αναπτύχθηκαν παράλληλα τόσο στο εκτεταμένο αποθηκευτικό-βιομηχανικό συγκρότημα που εντοπίστηκε στη βόρεια πλευρά του οροπεδίου Χατζηαπτουλλάς, όσο και στον παρακείμενο, μεγάλων διαστάσεων, τύμβο στη θέση Λαόνα. Σημειώνεται ότι η ύπαρξη και των δύο μνημείων ήταν παντελώς άγνωστη πριν από την έναρξη του αρχαιολογικού προγράμματος ανάλυσης τοπίου που υλοποιείται από το 2006 στο ευρύτερο περιβάλλον της κοινότητας Κουκλιών, υπό τη διεύθυνση της Καθηγήτριας Μαρίας Ιακώβου (The Palaeraphos Urban Landscape Project).

Το οροπέδιο Χατζηαπολλιάς, που βρίσκεται σε απόσταση περίπου ενός χιλιομέτρου ανατολικά του ιερού της Αφροδίτης, φαίνεται ότι λειτούργησε ως το ανακτορικό κέντρο της βασιλικής δυναστείας που διοικούσε την πολιτεία της Αρχαίας Πάφου μέχρι και το τέλος του 4ου αιώνα π.Χ. Το υπό ανασκαφή σύμπλεγμα είναι λιθόκτιστο, σώζεται σε ύψος που κυμαίνεται στο 1,5 μέτρο και εκτείνεται σε μήκος που φθάνει τουλάχιστο τα 65 μέτρα (αποκαλύφθηκαν τα 54 μέτρα). Αναπτύσσεται σε παράλληλα διαζώματα στη βόρεια πλαγιά του οροπεδίου και, εξ όσων φαίνεται, το πρώτο διάζωμα διέθετε όροφο πάνω από τα δωμάτια του ισογείου. Μακρές αντηρίδες και τοίχοι αντιστήριξης συμβάλλουν στην υποδιαίρεση του συμπλέγματος σε μονάδες παραγωγής και αποθήκευσης που επικοινωνούν μεταξύ τους μέσω διαδρόμων κυκλοφορίας.

Από το 2016, και για τα επόμενα δυο χρόνια, οι έρευνες επικεντρώνονται στη συγκέντρωση και ανάλυση των ευαίσθητων αρχαιο-περιβαλλοντικών δεδομένων από τα εργαστήρια και τις βιοτεχνικές εγκαταστάσεις (μύλοι, εστίες, αγωγοί, ελαιοπιεστήρια, κ.α.) της μεσαίας πέρυγας, που εντοπίζονται «σφραγισμένα» κάτω από τις στέγες που κατέρρευσαν. Για την εισαγωγή αυτής της μεθοδολογικής προσέγγισης εγκαινιάστηκε συνεργασία με ερευνητές του εξειδικευμένου εργαστηρίου Wiener της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα. Διεξήχθησαν δειγματοληψίες φυτολίθων και αμύλων, πλίνθων και επιχρισμάτων από οροφές και τοίχους, και έγιναν τομές για μικρομορφολογική ανάλυση, ενώ οι φοιτητές που συμμετέχουν εθελοντικά στο πρόγραμμα, εκπαιδεύτηκαν στη διαλογή βιο-δεδομένων από την αρχαιοβοτανολόγο δρα Ανάγια Σαρπάκη και την ανθρακολόγο δρα Μαρία Ντίνου.

Εκτός από τη διαχείριση γεωργικών προϊόντων (π.χ. ελιές, σταφύλια και σιτηρά), η οποία επιβεβαιώνεται από τον πλούτο των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν με τη διαδικασία της επίπλευσης, η φετινή ανασκαφή επεφύλαξε μια απρόσμενη ανακάλυψη ιδιαίτερης σημασίας για την οικονομία της αρχαίας πολιτείας: μια εντυπωσιακή συγκέντρωση θρυμματισμένων κοχυλιών πορφύρας εντοπίστηκε στρωμένη σε δάπεδο εργασίας (μαζί τους και ένα μικρό αγγείο του 4ου αιώνα π.Χ.). Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι στην αρχαία Πάφο γινόταν παραγωγή αυτής της εξαιρετικά πολύτιμης χρωστικής ουσίας: της πορφύρας.

Αρχαίο μνημείο αμυντικού χαρακτήρα στον Τύμβο της Λαόνας

Το 2012, συνδυασμένες γεωλογικές και αρχαιολογικές έρευνες, που διεξήχθησαν στο πλαίσιο του προγράμματος Παλαιάφου, επιβεβαίωσαν ότι το επιβλητικό έξαρμα στη Λαόνα, η οποία βρίσκεται μόλις 75 μέτρα βορείως του Χατζηαπτουλλά, είναι ένας ανθρωπογενής τύμβος μεγάλων διαστάσεων (100 X 60 μ.), που ορθώνεται στα 114.20 μ. πάνω από το επίπεδο της θάλασσας (σχεδόν 10 μ. πάνω από το φυσικό έδαφος). Ο τύμβος, ως ταφικό μνημείο που αναγείρεται για τη διαίωνη της μνήμης επιφανών προσώπων, είναι ιδιαίτερα σπάνιος στα πολιτιστικά δεδομένα της αρχαίας Κύπρου.

Επιπλέον, ο τύμβος της Λαόνας παρουσιάζει ιδιαιτερότητες σε σχέση με τα φερτά υλικά και τη διαδικασία ανέγερσής του, που επιβεβαιώνουν ότι χρειάστηκε να κινητοποιηθεί μεγάλη ανθρωποδύναμη. Οι ανασκαφικές τομές αποκάλυψαν ότι ο τύμβος αποτελείται από αλληπάλληλα οριζόντια στρώματα μάργας και κόκκινου χώματος. Σε αντίθεση με το κόκκινο χώμα που μπορούσε να μαζευτεί από την επιφάνειά της γύρω περιοχής, η μάργα έπρεπε πρώτα να εξορυχτεί από το φυσικό γεωλογικό της περιβάλλον και στη συνέχεια να μεταφερθεί (με κάρα;) στη θέση όπου κατασκευάστηκε ο τύμβος. Συνολικά, υπολογίζεται ότι μεταφέρθηκαν 9.888 κυβικά μέτρα φερτών υλικών. Η μέχρι στιγμής κεραμική ανάλυση επιτρέπει τη χρονολόγηση της περιόδου ανέγερσης του τύμβου στον 3ο αιώνα π.Χ. ή, πιο γενικά, στην πρώιμη Ελληνιστική περίοδο. Πιθανόν, η κατασκευή του να είναι αποτέλεσμα πολιτικής απόφασης των Πτολεμαίων, οι οποίοι κατέλυσαν τα κυπριακά βασίλεια στην αρχή του 3ου αιώνα π.Χ.

Όμως, η εμπειριστατωμένη διερεύνηση του νοτιο-ανατολικού τετάρτου του τύμβου αποκάλυψε ένα αρχαιότερο μνημείο του οποίου η διατήρηση οφείλεται στην υπερκάλυψή του από τα στρώματα της συμπαγούς μάργας. Πρόκειται για μνημείο αμυντικού χαρακτήρα (έχει αποκαλυφθεί σε μήκος 42.5 μέτρα), μάλλον φρουρίου με πύργους στους οποίους οδηγούν δυο αντικριστές κλίμακες, μοναδικές στα αρχαιολογικά δεδομένα της Κύπρου. Η έρευνα που έγινε στην τάφρο θεμελίωσης, κατά μήκος της βάσης των δυο κλιμάκων, επιβεβαίωσε ότι το μνημείο θεμελιώθηκε στα 107,20 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας.

«Αυτό το δεδομένο επιτρέπει να υπολογίσουμε ότι το βορειότερο τμήμα του φρουρίου, που διατηρείται στα 112 μέτρα κάτω από τον τύμβο, έχει ύψος 5 μέτρα. Επειδή, όμως, η εσωτερική όψη του βόρειου τμήματος είναι κατασκευασμένη από ομοιόμορφους πλίνθους, η αποστολή απέφυγε τη διάνοιξη σε βάθος ώστε να αποφευχθεί η

διάβρωση και αποσάθρωση των πλίνθων. Η περίοδος ανέγερσης του φρουρίου υπολογίζεται με βάση τα κεραμικά δεδομένα της τάφρου θεμελίωσης, τα οποία χρονολογούνται στον ύστερο 6ο αιώνα π.Χ., δηλαδή στο τέλος της Κυπρο-Αρχαϊκής περιόδου» σημειώνει η ανακοίνωση του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Η ερευνητική ομάδα της καθηγήτριας Ιακώβου αποτελείται από νέους μεταδιδακτορικούς ερευνητές του Πανεπιστημίου Κύπρου και του ΤΕΠΑΚ, οι οποίοι εκτός από την εκπαίδευση των νεαρότερων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, διαχειρίζονται τη ψηφιοποίηση και χαρτογράφηση των δεδομένων και προετοιμάζουν ανακοινώσεις και δημοσιεύσεις.

Πληροφορίες για το πρόγραμμα PULP (The Palaeraphos Urban Landscape Project), τους συντελεστές, τις ετήσιες αποστολές από το 2006, τις ομιλίες και ανακοινώσεις που έχουν γίνει σε πανεπιστήμια του εξωτερικού και σε συνέδρια, καθώς και τις μέχρι σήμερα δημοσιεύσεις σχετικών άρθρων, συγκεντρώνονται σε [ειδική ιστοσελίδα](#) του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Πηγή: *philenews*